

Dinin Bireyselle?mesi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dinin Bireyselle?mesi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19949>

Özet

Dinin Bireyselleşmesi Ölçeği (DBÖ), bireylerin dinsel inanç ve pratiklerini kurumsal veya geleneksel bağlardan bağımsız, kişisel ve içsel bir derinlik hissi olarak deneyimleme düzeylerini ölçmek amacıyla 2012 yılında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle üniversite gençliği popülasyonunda dinin toplumsal kurumlar yerine bireyin özerk alanına kaymasını incelemektedir. Ölçek, yapı geçerliliği ve güvenirlik çalışmaları sonucunda 2 alt boyut ve toplam 12 maddeden oluşmaktadır.

Bu geliştirme çalışması, modern toplumlarda dinin algılanışındaki dönüşümü, bireyselleşme eğilimi bağlamında ele almakta ve bu eğilimi ölçmek için psikolojik açıdan sağlam bir araç sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Dinin Bireyselleşmesi, Likert Ölçeği, Güvenirlik, Yapı Geçerliliği, Üniversite Gençliği, Psikometri, Faktör Analizi.

Yazarlar

Kamile Oya Paker, Sümeyye Şpek Akçalı.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin dini inançları ve pratiklerini ne ölçüde geleneksel kurumları ve ritüellerin baskısından ayırarak, daha kişisel, içsel ve subjektif bir anlamlandırma çabası olarak deneyimlediklerini belirlemektir. Bu çalışma, özellikle **üniversite gençliği** arasında dinin bireyselleşme düzeyini ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı sağlamayı amaçlamıştır.

Ölçek, dinin toplumsal bir norm olmaktan çıkıp, bireysel bir derinlik ve anlam arayışına dönüşmesini, yani **dinin bireyselleşmesi** sürecini psikometrik yöntemlerle haritalandırmaktadır.

Yapı

Dinin Bireyselleşmesi Ölçeği, dinin modernleşme sürecindeki dönüşümünü yansıtan iki ana psikolojik yapıyı ölçmektedir. Bu iki boyut, bireyin geleneksel dinsel normlardan uzaklaşması ile kişisel maneviyat içselleştirmesi arasındaki dengeyi temsil eder.

Dinsel Gelenek ve Ritüellerden Ayrıştırma: Bu alt boyut, bireyin dinsel pratikleri ve inançları katı geleneksel kurallardan ve toplumsal beklentilerden ne ölçüde bağımsızlaşmış olduğunu ifade eder.

Dini Bireysel Bir Derinlik Hissi Olarak Deneyimleme: Bu alt boyut ise, bireyin dini deneyimi dinsel ritüellerden ziyade, kişisel, ruhsal bir gelişim ve içsel derinlik arayışı olarak algılamaya eğilimini ölçer.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla **faktör analizi** yönteminden yararlanılmıştır. Başlangıçta Temel Bileşenler Analizi (TBA) gerçekleştirilmiş olup, öz değeri 1'in üzerinde olan ve toplam varyansın %48.6'sını açıklayan üç temel bileşen elde edilmiştir.

Ancak, farklı bileşen çözümlerinin detaylı incelenmesi sonucunda, en anlamlı ve yorumlanabilir yapının varyansın %40.1'ini açıklayan iki bileşenli yapı olduğu tespit edilmiştir. Yalnızca iki madde içeren üçüncü faktör, ölçeğin nihai formundan çıkarılmıştır. Faktör yapılarının incelenmesinde, faktör ağırlıkları 0.40'ın üzerinde olan maddeler dikkate alınmıştır. Bu işlemler, ölçeğin kuramsal yapıya bağlı olarak bir şekilde temsil ettiğini göstermiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla Cronbach's Alpha katsayıları hesaplanmıştır. Elde edilen değerler, ölçeğin yüksek düzeyde güvenirlilik sunduğunu göstermektedir:

Dinin Bireyselleşmesi Ölçeği (Toplam): Alpha katsayısı 0.73 olarak bulunmuştur.

"Dinsel Gelenek ve Ritüellerden Ayrışma" Alt Boyutu: Alpha katsayısı 0.74'tür.

"Dini Bireysel Bir Derinlik Hissi Olarak Deneyimleme" Alt Boyutu: Alpha katsayısı 0.68 olarak belirlenmiştir.

Bu katsayılar, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde ilgili yapıya ölçtüğünü ve kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme sürecinde faktör analizi kullanılarak yapısal geçerlik testi yapılmıştır. Temel Bileşenler Analizi (TBA) ilk aşamada üç faktör önerse de, kuramsal dayanaklar ve maddelerin yük dağılımları dikkate alınarak iki faktörlü bir yapıya karar verilmiştir. Bu iki faktörlü model, toplam varyansın %40.1'ini açıklamaktadır. Faktör yüklerinin 0.40 eğerini aşması, maddelerin ilgili alt boyutlara güçlü bir şekilde yüklendiğini göstermiştir, bu da ölçeğin **yapı geçerliliği** açısından sağlam olduğunu desteklemektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek Geliştirme)

Format: Öz Bildirim Ölçeği

Maddeler ve Boyutlar: 2 alt boyut, 12 madde.

Derecelendirme: 7'li Likert Ölçeği (1= kesinlikle katılmıyorum - 7= kesinlikle katılıyorum)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genç Yetkinler

Yaş Grubu: Üniversite öğrencileri (Genç erişkinlik dönemi)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler.

Test Metodolojisi: Psikometrik geliştirme çalışması, Temel Bileşenler Analizi ve Cronbach Alpha güvenilirlik hesaplamaları kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Dini inanç, Bireyselleşme, **Dinsel Ritüeller**, Maneviyat, Psikometri, Üniversite Öğrencileri, Faktör Analizi, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Kamile Oya Parker

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: kamile.oya.paker@ege.edu.tr

Yayın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2012 (Ölçeğin yayınlandığı yılı.)

Şinler ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin akademik çalışmalarda kullanımı için sorumlu yazar Kamile Oya Parker ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilmektedir. Ticari kullanım için özel izin gerekebilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi şu adresten indirilebilir: [dinin-bireysellesmesi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Paker, K. O. ve Akçalı, S. ? (2012). Dinin bireyselleşmesi: Üniversite gençliği ile bir ölçek çalışması. *Gaziantep University-Journal of Social Sciences*, 11(4), 1440-1459.

Dinin Bireyselleşmesi Ölçeği Maddeleri

Ölçek, toplam 12 maddeden oluşmakta olup, iki ana alt boyuta ayrılmıştır:

Dinsel Gelenek ve Ritüellerden Ayrıştırma (5 madde): Örnek madde: Allah benim için bir dost olmaktan önce yüce bir hakimdir.

Dini Bireysel Bir Derinlik Hissi Olarak Deneyimleme (7 madde): Örnek madde: Şabdetler benim için amaç değil, ruhsal gelişimimde araçtır.